אמרי שמואל

וישב

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנן של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד **"בית מאיר"**
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
אשדוד תשפ"ג

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

. . . . . .

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו
על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתו ולהצלחתו של
דני שמואל ומשפחתו הי"ו

שהקב"ה ימלא כל משאלות ליבם
לטובה ולברכה ויזכו לבריאות איתנה
ופרנסה טובה שפע ברכה מזל
והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן.

הגויים נמשלו לקש ועם ישראל נמשלו לניצוץ של אש

בסוף הפרשה הקודמת התורה כותבת את כל האלופים וכל המלכים הרבים שיצאו מזרעו של עשו, וכותב רש"י בתחילת הפרשה (לז א) "אחר שכתב לך יישובי עשו ותולדותיו בדרך קצרה, שלא היו ספונים וחשובים לפרש היאך נתיישבו, וסדר מלחמותיהם איך הורישו את החורי, פירש לך יישובי יעקב ותולדותיו בדרך ארוכה, כל גלגולי סבתם, לפי שהם חשובים לפני המקום להאריך בהם, משל למרגלית שנפלה בין החול, אדם ממשמש בחול וכוברו בכברה (-מסננו במסננת) עד שמוצא את המרגלית, ומשמצאה, הוא משליך את הצרורות מידו ונוטל המרגלית. דבר אחר 'וישב יעקב', הפשתני הזה, נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו, ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב, ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולן, מה כתיב למטה, אלה תולדות יעקב יוסף, וכתיב (עובדיה א יח) 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דבר', ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם".

ואומר רבינו החפץ חיים שכל זמן שהניצוץ בוער בלבו של היהודי, אומות העולם אפילו שהם רבים לא יכולים להזיק לעם ישראל, כי ניצוץ אחד של אש יהודית שורף את הכח של כל הגויים.

נאמר באיוב (ג כו) "לא שלוותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז", ואומר המדרש (ב"ר פד ג) שפסוק זה מדבר על כל הצרות שבאו על יעקב אבינו, ליעקב אבינו היו ארבע צרות, בתחילה עשו ביקש להרוג אותו ואחר כך כשברח אצל לבן, לבן כל הזמן היה מנסה לרמות אותו, אחר כך באה הצרה עם דינה שבא שכם בן חמור וטימא אותה, ואחר כך באה הצרה עם יוסף, ואמר יעקב לא שלוותי מעשיו ולא שקטתי מלבן ולא נחתי מדינה ויבוא רוגז מיוסף.

ואם נשים לב כל הצרות של יעקב אבינו רמוזות במילה וישב - שהאות

השנייה של יוסף היא ו, והאות השנייה של דינה היא י, והאות השנייה של עשו היא ש, והאות השנייה של לבן היא ב, ראשי תיבות ויש"ב.

מהות החיים של יהודי בעולם הזה הם הייסורים

אומר המדרש (ב"ר פד ג) "ביקש יעקב לשבת בשלווה קפץ עליו רוגזו של יוסף, אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם בעולם הבא שהם מבקשים לשבת בשלווה גם בעולם הזה?".

ושואל רבינו ירוחם ממיר בספרו דעת תורה (וישב) הרי יעקב אבינו לא ביקש תענוגות העולם הזה, יעקב אבינו ביקש שקט ושלווה כדי שיוכל ללמוד תורה בשקט, כדי שיוכל לעבוד עבודת השם בשלווה, א"כ מפני מה הקב"ה לא נתן ליעקב אבינו לישב בשלווה?

אלא אומר רבינו ירוחם ממיר שבכך באה התורה ללמד אותנו דבר גדול מאוד, דע לך שעיקר המטרה שלשמה האדם בא לעולם הזה היא כדי שיוכל לעמוד בניסיונות ולקבל את השכר הנצחי בעולם הבא, וכדי לזכות בחיי הנצח בחיי העולם הבא חייבים לעבור את הניסיונות בעולם הזה, ולכן כל רגע ורגע יש לאדם ניסיונות ואין רגע אחד פנוי בלי ניסיונות, ולכן כשיעקב אבינו ביקש לשבת בשלווה אמר לו הקב"ה - בעולם הזה אין רגע פנוי בלי ניסיונות, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ה כו) לפום צערא אגרא.

חלק מהחיים של האדם הוא שיש לו טרדות ודאגות, כי אדם שאין לו טרדות ודאגות בעולם הזה אין לו קיום בעולם הזה, ואומרת הגמרא בברכות (ה ב) שבשעה שבאות על האדם צרות המפריעות לו בעבודת השם ולקיים תורה ומצוות, על צרות כאלו צריך להתפלל לקב"ה שיציל אותו מהן, אבל כשיש לאדם צרות ובעיות שלא מפריעות לו בקיום המצוות הרי שטרדות אלו הם חלק מהחיים של האדם, וכמו שכתוב בזוהר הק' שאם לא היה ייסורים לאדם בעולם הזה לא היה אדם שמקיים תורה ומצוות, כי אם לא היו לאדם ניסיונות ובעיות וטרדות הוא לא היה מתקרב לבורא עולם.

נאמר במשנה (אבות ד יז) "יפה

שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה", באו חז"ל ולמדו אותנו שאמנם אין רגע אחד בלי ניסיונות בעולם הזה, אבל אם יש לאדם אמונה בבורא עולם ונשען על בורא עולם הוא עובר את כל הניסיונות בביטחון גמור, אבל אם האמונה שלו מפוקפקת כל הזמן הוא ממורמר וחושב שהמזל שלו לא טוב, וגם אם אדם נופל בניסיון אחד צריך להמשיך ולקום כמ"ש (משלי כד טז) "כי שבע ייפול צדיק וקם", וכל אדם נופל כי הוא בשר ודם אבל אם הוא קם הוא צדיק כי מי שקם גם אחרי שנפל הוא הנקרא צדיק.

בשמים הנשמה שמחה בצרות

כשיעקב ביקש להינצל מעשו השטן לא קטרג עליו לפני הקב"ה, אבל כשיעקב בא לשבת בארץ ישראל וביקש לשבת בשקט ובשלוה, מיד בא השטן לפני הקב"ה ואמר - רבש"ע לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם בעולם הבא שהם מבקשים לשבת בשלווה גם בעולם הזה?.

משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו עבד נאמן, והיה המלך צריך לנסוע לכמה זמן והפקיד את העבד אצל אחד מהשרים ואותו שר היה מכה את העבד מכות חזקות מאוד, ואחרי חודש חזר המלך ושאל את העבד איך היה וסיפר העבד שהשר היכה אותו מכות חזקות, שאלו המלך - כמה מכות הוא היכה אותך? התחיל העבד לעשות חשבון ובסוף אמר - השר נתן לי מאה מכות, הוציא המלך מאה מטבעות זהב ונתן לעבד, מטבע זהב כנגד כל מכה, התחיל העבד לבכות אמר לו המלך - למה אתה בוכה? ענה לו העבד - חבל שלא קיבלתי יותר מכות כך הייתי מקבל עוד כמה מטבעות.

והנמשל הוא שכשיהודי עובר בעולם הזה ניסיונות צער וקשיים, אחר כך כשהנשמה שלו עולה לשמים לפני בורא עולם והוא רואה כמה זיככו הייסורים את הנשמה שלו, וכמה שכר נצחי הוא זוכה לקבל על כל צער שנצטער והתייסר בעולם הזה, הנשמה מתחילה לבכות ואומרת חבל שלא היו לי עוד קצת ייסורים וכך הייתי זוכה לעוד שכר בעולם הנצח.

ורק על ידי ייסורים זוכים לדברים גדולים, וכמו שהגמרא (שבת לג ב) מספרת על רשב"י שלאחר שיצא מן המערה כל גופו היה מלא פצעים, ושראה אותו רבי פנחס בן יאיר היה בוכה והיה אומר "אוי לי שראיתיך בכך, א"ל אשריך שראיתני בכך שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך", שאלמלי הפצעים האלו לא הייתי זוכה לכל סודות התורה שהתגלו לו בזכות שהצטער והתייסר בצער מערה במשך שלוש עשרה שנים.

הצרות עצמן הן טוב

דוד המלך כל חייו היו מלאים בצרות ובייסורים ולא היה לו מנוחה אפילו רגע אחד, האחים שלו שנאו אותו, אחר כך שאול המלך רדף אותו וביקש להרגו, אחר כך בנו אבשלום מרד בו וביקש להרגו, אבל עם כל הצרות והייסורים אומר דוד המלך (תהלים כג ו) "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי", ולכאורה אחרי כל הצרות והייסורים שבאו על דוד איך הוא אומר שכל ימיו טוב וחסד?

אלא מכיוון שדוד המלך ידע שהייסורים הם חלק ממהות החיים של האדם היהודי, לכן למרות כל הצרות והייסורים אמר "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי", שהצרות עצמן הם טוב וחסד אלא שבעולם הזה אין לנו את הכלים להבחין בכך.

וכך הוא ביאור הפסוק - שבטך ומשענתך - מה שאתה מכה אותי בשבט של ייסורים ותחזור ותסמוך אותי במשענתך, המה ינחמני - הם הם המנחמים אותי כי בזה אראה שלא עזבתני למקרים. ודווקא הצרות, המכות בשבט מוכיחות שה' משגיח עלי ולא עזבני ליד המקרה.

מסופר במדרש (תהלים קי"ח; שם קל"ו; וראה נדה לא א) מעשה באדם אחד שעמד להיכנס לספינה, וישב קוץ ברגלו ולא היה יכול לילך בספינה. והיה מצטער הרבה שסחורתו נשארה לו. אחר כך נודע לו שהספינה נטרפה בים, נמצא שניצול מייסורים קשים ע"י ייסורים קלים. וייסורים אלו קרויים ייסורים של אהבה, שמחמת אהבת הקב"ה אליו שולח לו ייסורים קלים להצילו מן הייסורים הקשים. ולפיכך כשבאים

ייסורים על האדם, הן בממונו והן בגופו, יאמר כל מה שעושה הקב"ה לטובה הוא עושה, ויקבלם באהבה בשמחה ובטוב לבב.

מסופר על נפוליאון קיסר צרפת שרצה לכבוש את רוסיה ועשה מצור במשך זמן ארוך ועדיין הרוסים לא נכנעו אליו, ועלה בדעתו רעיון להתחפש ולהיכנס לעיר וכך לבדוק מה מצבם, והתחפש נפוליאון לאדם פשוט ולקח אתו אחד מחייליו ונכנסו לבית מרזח, וישבו לשתות ולידם ישבו קבוצת חיילים רוסים ושמעו שהם מדברים על כך שהמצור נותן בהם את אותותיו ובעוד זמן קצר הם ייכנעו לפני נפוליאון, וממש לפני שפנו לצאת מבית המרזח אחד החיילים הרוסים אומר לחבריו - האיש היושב בשולחן לידנו, הוא נפוליאון ואני מכיר את פניו, וכששמע החייל שבא עם נפוליאון את דברי החייל הרוסי מיד סטר בחוזקה על פניו של נפוליאון והפיל אותו לקרקע, וצעק עליו - עבד רע שכמותך, ביקשתי ממך להביא לי שכר ועדיין לא הבאת לי, וכשראו החיילים הרוסיים איך הוא מבזה אותו מיד אמרו - ודאי שאין הוא נפוליאון, כי לא יכול להיות שככה יתנהגו לנפוליאון, ואותו חייל גרר את נפוליאון על הרצפה והוציאו מבית המרזח, וכשיצאו מיד ברחו אל המחנה הצרפתי, ובשעה שיצאו מהעיר נפל החייל לפני נפוליאון ואמר לו - אדוני הקיסר, אנא סלח לי על כל המכות שהיכיתי אותך, אמר לו נפוליאון - על כל מכה שהיכית אותי אני מעלה אותך בדרגה, כי המכות הללו הצילו את חיי.

יגעת ומצאת תאמין

אומרים רבותינו ז"ל, שאדם שיש לו צרות ובעיות בעולם הזה, שידע שאין חולי בחינם ואין צער בחינם ואין הפסד בחינם, אדם שבאו עליו צרות צריך לעשות חשבון נפש, ויכולות לגרום לכך אחת משתי סיבות, הסיבה הראשונה היא משום שאדם נכשל בעבירות, שהרי הקב"ה הוא תכלית הטוב ובשעה שבאין לאדם ייסורים יש בכך סימן שהאדם ניתק את הקשר שלו עם בורא עולם, ואמנם הקב"ה הוא כולו טוב והוא לא משפיע על האדם רע, וכמו שכתוב (איכה ג לח) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב",

אבל לפעמים כשהאדם מתרחק מבוראו הוא מנתק את הצינור שדרכו הוא מחובר לקב"ה, ועל ידי כך הוא חוסם את הברכה.

והסיבה השנייה היא, שהרי אדם לא יכול להגיע למעלה בלי שיעבור ייסורים, וכמו שבענייני העולם הזה אדם לא יכול להשיג שום מעלה בלי לטרוח, ודוד המלך אומר (תהלים קכח ב) "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", שהברכה שנשארת לאדם לזמן ארוך היא מה שאדם טורח עליה, וכן נאמר בגמרא (מגילה ו ב) "אמר ר' יצחק, אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, יגעתי ומצאתי תאמן".

וכמו שבענייני העולם הזה אם אדם רוצה להיות רופא הוא לא יכול להיות רופא ברגע אחד אלא הוא צריך לעמול לטרוח, כך אדם לא יכול להשיג שום מעלה רוחנית מבלי לטרוח, ואע"פ שטבע האדם הוא שאינו רוצה לטרוח ואינו רוצה קושי ואינו רוצה עמל, עליו לדעת שהקב"ה ברא את העולם בצורה כזו שאדם לא יוכל להשיג שום מעלה בין בענייני העולם הזה ובין בענייני תורה ומצוות בלי עמל וטורח.

הקב"ה שאל את אברהם אבינו - מה תרצה לבנים שלך עולם הזה או עולם הבא? אמר אברהם - אני רוצה לבנים שלי עולם הבא, אמר לו הקב"ה לאברהם אבינו - מי שרוצה לזכות בעולם הבא, מי שרוצה לזכות לקבל את התורה ולהיות העם הנבחר צריך קודם לעבור ייסורים וקשיים כדי להזדכך ולהיות העם הנבחר וכדי לקבל את התורה, ולכן קודם שיהפכו לעם הנבחר שמקבל את התורה עליהם ללכת לגלות, וכמו שנאמר (בראשית טו יג) "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה", וכמו שאמרנו שכדי לזכות למעלה צריך קודם להזדכך בייסורים.

וישנם שני סוגי ייסורים, ייסורי הגוף וייסורי הנפש, ייסורי הגוף כגון אדם שבא עליו רח"ל איזה חולי והוא מתייסר בכאבים, ויש סוג אחר של ייסורים הנקרא ייסורי הנפש, כגון שמצערים איזה אדם ופוגעים בו ומביישים אותו, שעל ידי כך הנפש שלו מתייסרת וייסורי הנפש הרבה יותר כואבים מייסורי הגוף.

הקנאה מוציאה את האדם מן העולם

רואים אנו בפרשת השבוע שאחי יוסף שנאו אותו שנאה גדולה מאוד, ואומרת הגמרא (מגילה טז ב) שהאחים שנאו את יוסף בגלל שיעקב אבינו עשה לו כתונת פסים, כמ"ש (לז ג) "וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו, ועשה לו כתונת פסים", וכלשון הגמרא (שם) אמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים.

ומובא במדרש (כת"י הובא בתורה שלמה וישב אות נ) שאותה כתונת פסים הם בגדי החמודות שהקב"ה עשה לאדם הראשון, שעברו מאדם הראשון למתושלח ואחר כך עברו לנח ואחר כך עברו לנמרוד, ועשיו לקחם מנמרוד ויעקב לקח את בגדי החמודות מעשיו ונתן אותם לבנו יוסף, וכשראו אחי יוסף שיעקב אביהם נותן ליוסף יחס מיוחד קינאו בו ואחר כך שנאו אותו, וכמו שנאמר (לז ד) "ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום".

והתורה הקדושה באה ללמד אותנו שהקנאה מוציאה את האדם מן העולם, כמו שכתוב במשנה (אבות ד כא) "רבי אלעזר הקפר אומר, הקנאה והתאווה והכבוד, מוציאין את האדם מן העולם", ואדם שלא עובד על המידות שלו תמיד הוא מקנא וחייו אינם חיים כיוון שתמיד הוא יהיה ממורמר, ושלמה המלך אומר (שה"ש ח ו) "קשה כשאול קנאה", שהקנאה קשה כמו השאול שהוא המקום שמתחת לגיהינום, ועוד אומר שלמה המלך במקום אחר (קהלת ד ד) "וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא קנאת איש מרעהו, גם זה הבל ורעות רוח", שההתחלה של כל הצרות והבעיות של האדם בעולם היא מהקנאה, וכל הבעיות והצרות מתחילות במקום שיש קנאה.

חלומותיו של יוסף, סוד החלומות

התורה הקדושה בפרשת השבוע מספרת על שני חלומותיו של יוסף הצדיק, בחלום הראשון חלם יוסף

(לז ז) "והנה אנחנו מאלמים אלומים, בתוך השדה, והנה קמה אלומתי וגם ניצבה, והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחווינה לאלומתי". ופעם שניה חלם (לז ט) "ויחלום עוד חלום אחר ויספר אותו לאחיו ויאמר, הנה חלמתי חלום עוד, והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי", ובסופו של דבר כל חלומותיו של יוסף הצדיק התגשמו במדויק.

ואנו רואים שהתורה נתנה חשיבות גדולה לחלומות, בפרשת ויצא בחלום של יעקב אבינו, וכן חלומותיו של יוסף הצדיק וכן חלומותיהם של שר האופים ושר המשקים, וחלומו של פרעה מלך מצרים.

וענין החלומות הוא אחד הסודות שיש בבריאה, שהגמרא אומרת במסכת ברכות (נה ב) שחלום הוא כעין נבואה, שחלום הוא אחד חלקי שישים בנבואה שנאמר (במדבר יב ו) "בחלום אדבר בו",

ושואלת הגמרא הרי מצד שני אמרו חז"ל חלומות שווא ידברו?

אלא מתרצת הגמרא שיש שני סוגי חלומות, חלום על ידי מלאך שהוא חלום אמת, וחלום על ידי שד שהוא חלום שקר, ואם הוא צדיק שראוי שיתגלה אליו מלאך חלומותיו הם חלומות אמת, אבל אם הוא לא במדרגה שראוי שיתגלה אליו מלאך הרי שחלומותיו הם חלומות שקר.

וכן הגמרא במסכת חגיגה (ה ב) אומרת ""ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא', אמר רבא, אמר הקב"ה אף על פי שהסתרתי פני מהם, בחלום אדבר בו".

הגמרא אומרת שארבעים ושמונה נביאים היו לעם ישראל וכולם לא נתנבאו אלא ע"י חלום, חוץ ממשה רבינו שקיבל את הנבואה בהקיץ ולא מתוך שינה אלא כאדם שקורא אל חברו, וכן אמרו חז"ל (יבמות מט ב) שכל הנביאים התנבאו באספקלריא שאינה מאירה ומשה רבינו התנבא באספקלריא המאירה.

אבל אם חולם על דבר רע העומד חלילה לבוא עליו, אפילו אם הוא אינו במדרגה שראוי שיתגלה אליו מלאך בכל זאת צריך לחשוש מהחלום, כי כתוב בזוהר הק' שכשיהודי נכשל בעבירות ונגזרו עליו בשמים גזירות קשות, לפני שהקב"ה מביא על אותו אדם גזירה שולח לו הקב"ה חלום

רע, ואם הוא מתעורר בתשובה ע"י החלום הגזירה מתבטלת מעליו.

וכן אמרו (ברכות נו ב) חכמים שאם חלם בדבר שהרהר עליו ודיבר עליו ביום הוא חלום שקר, אבל חלום שחלם על דבר שלא ראה אותו ביום ולא הרהר עליו ביום הוא חלום אמת.

חלומות על נפטרים

ואומר הזוהר הקדוש שאם בא אליו בחלום אדם שנפטר מן העולם שידע שהוא חלום אמת, כי נשמות הנפטרים מרגישות כל מה שקורה בעולם ובפרט כל מה שקורה אצל קרובי משפחתם.

ולפעמים בא הנפטר בחלום לקרובי משפחתו, ואם הוא בא עם בגדים יפים ונראה טוב עם פנים שמחות, סימן שהוא נמצא במקום טוב בעולם העליון ושעושים מצוות לעילוי נשמתו והוא שמח, אבל אם ח"ו הנפטר בא בבגדים קרועים ופנים זועפות סימן שהוא זקוק לעזרה ושלא עשו מספיק מצוות לעילוי נשמתו. וכמה פעמים קרה שלא באו לקבר הנפטר ביום האזכרה שלו ודבר זה גרם לו צער, ובא הנפטר לקרוביו בחלום עם פנים זועפות, ובמקרה כזה צריך מיד להרבות במצוות לעילוי נשמת הנפטר, כי אחרי שהאדם נפטר מן העולם הוא לא יכול לעשות מצוות לעצמו, כמ"ש (תהלים פח ו) "במתים חפשי כמו חללים שוכבי קבר" ואומרת הגמרא (שבת ל א) "'במתים חפשי', כיוון שמת אדם נעשה חופשי מן התורה ומן המצוות", ומי שיכול לעשות מצוות שיועילו לנשמת הנפטר הם בעיקר קרובי משפחתו ובפרט בניו.

ואומרת הגמרא (ברכות נה ב) "אמר ר' זעירא, כל הלן שבעה ימים בלא חלום נקרא רע שנאמר (משלי יט כג) 'ושבע ילין בל יפקד רע'", שאם עברו על האדם שבעה ימים רצופים בלא חלום צריך לדאוג שמא קיבל שכרו בעולם הזה.

הכל הולך אחר הפתרון

הגמרא (ברכות נה ב) אומרת כל החלומות הולכים אחרי הפה, ואם פותר ומפרש את החלום לדבר טוב כך יהיה ואם ח"ו פותר ומפרש את

החלום לדבר רע כך יהיה ח"ו ולכן תמיד יפרש את חלומותיו לטובה, וכן אמרו בגמרא שאדם שחלם חלום ונפשו עגומה עליו ילך לאוהבו ויספר לו את החלום, ודווקא לאוהבו כדי שיפרש לו את החלום לטובה.

הגמרא (שם) מספרת "א"ר ביזנא בר זבדא א"ר עקיבא א"ר פנדא א"ר נחום א"ר בירים משום זקן אחד, ומנו ר' בנאה - עשרים וארבעה פותרי חלומות היו בירושלים, פעם אחת חלמתי חלום והלכתי אצל כולם ומה שפתר לי זה לא פתר לי זה וכולם נתקיימו בי, לקיים מה שנאמר כל החלומות הולכים אחר הפה".

הגמרא (שם) מספרת שהיה אדם אחד שהיה פותר חלומות ושמו היה בר הדיא, ופעם אחת אביי ורבא הלכו אצלו וסיפרו לו שחלמו את אותו החלום, שראו בחלום פסוק מן התורה (דברים כח לא) "שורך טובך לעינך ואתה לא תואכל", אלא שאביי שילם מטבע לבר הדיא ורבא לא שילם, ולאביי הוא פתר את החלום לטובה שא"ל - מרוב שתהיה לך ברכה ופרנסה טובה ומרוב שמחה תהיה שבע ולא תרצה לאכול, ולרבא פתר - מרוב שיהיו לך צרות לא יהיה לך תאבון לאכול.

הגמרא מספרת על אותה אישה שחלמה שקירות הבית שלה נפלו ובאה לרבי אלעזר שיפתור לה את חלומה, א"ל - השנה תזכי לבן זכר, וכך היה שלוש פעמים. בפעם הרביעית לא מצאה את רבי אלעזר ושאלה את התלמידים, והם א"ל - מה שמחזיק את הבית הוא הבעל, ואם חלמת שקירות הבית נופלים סימן שהוא ימות, וכך היה. א"ל רבי אלעזר - אתם הרגתם את בעלה, לפי שהכל הולך אחר הפתרון ואם פותרים לטובה מתקיים וכן להיפך ח"ו.

החלום שהתגשם מיד

מסופר על הרב הקדוש רבי מאיר מרוטנבורג שהיה בגרמניה לפני שמונה מאות שנה והיה צדיק גדול מאוד, ובאותו זמן הייתה הגזירה של שריפת התלמוד, שהנוצרים ראו בגמרא שמוזכר בה אותו האיש יש"ו לגנאי וגזרו לשרוף את כל התלמוד בבלי, והיו עוברים מבית לבית ולוקחים את הגמרות, והיו עושים

מדורות גדולות בכיכר העיר לשרוף בהם את הגמרות, הלא למשמע אוזן דאבה נפשנו, וגזרו שמי שתמצא אצלו גמרא ייענש בעונש חמור מאוד, ורבי מאיר מרוטנבורג ברח ובא לעבור את הגבול ומצאו בתיק שלו גמרא ולקחו אותו לבית הסוהר, ואמרו ליהודים - רק אם תשלמו כופר סכום גדול מאוד של ממון אנו נשחרר את הרב, וכבר אספו את סכום הכסף אלא ששלח להם רבי מאיר מבית הסוהר שלא יפדו אותו, כי אם הגויים יראו שהם משלמים כסף על מנת לשחרר את גדולי ישראל מן הכלא, תגבר תאוותם ובכל כמה זמן כשתתרוקן קופתם ייקחו אחד מחכמי ישראל לבית הכלא על מנת להתעשר בחזרה מכספי היהודים העניים והמדוכאים, ונשאר רבי מאיר מרוטנבורג בתא כלאו עד סוף ימיו, וגם לאחר שנפטר במשך ארבע עשרה שנה לא ניתן גופו הקדוש לקבורה, עד שבא יהודי אחד ושילם הרבה מאוד כסף על מנת שיינתן לקבור אותו בבית העלמין של היהודים, ועשו לוויה גדולה מאוד למהר"ם מרוטנבורג.

ובלילה בא בחלום לאותו יהודי ואמר לו - דע לך שעשית לי נחת רוח גדולה מאוד, שכל זמן שלא קברו אותו לא הייתה לו מנוחה כלל ועכשיו יש לו מנוחה, ואמר לו הרב - אני רוצה להכיר לך טובה, לכן או שתזכה לעשירות גדולה אתה וכל צאצאיך עד סוף כל הדורות, או שתמות מחר ויהיה מקומך בגן עדן לידי, מיד אותו יהודי אמר - אני מוותר על כל העושר ורק רוצה להיות בגן עדן ליד הצדיק, א"ל - א"כ תכין את עצמך ודע שמחר תיפטר מן העולם, אמר אותו יהודי לרב - תן לי סימן שהחלום הוא חלום אמת, א"ל הרב - אתה תראה שבבוקר ירד גשם אע"פ שימים אלו הם ימות הקיץ ובהם לא יורד גשם, וכך היה למחרת שירד גשם, ונפרד אותו יהודי מבני משפחתו ונפטר, וקברו אותו ליד רבי מאיר מרוטנבורג.

חלומו של נבוכדנצר

בספר דניאל מסופר החלום שחלם נבוכדנצר מלך בבל, שנבוכדנצר מלך בבל במשך כמה שנים היה חולם חלום ובבוקר היה שוכח אותו, וכך היה במשך כמה שנים והיה בצער גדול וקרא לכל החכמים שלו וביקש

מהם שיפתרו לו את החלום, אמרו לו - אדוני המלך, ספר לנו את החלום ואנו נפתור אותו, אמר להם נבוכדנצר - אני לא זוכר את החלום, אתם תגידו לי גם מה החלום וגם תפתרו אותו, אמרו לו החכמים - אדוני המלך מבקש דבר שאף בשר ודם לא יכול לדעת אותו, כי איך נדע מה החלום? וציווה נבוכדנצר להוציא להורג את כל החכמים, והתחיל להוציא להורג את כל החכמים וכל היועצים של המלך עד שהגיעו לדניאל, ושאל דניאל את עבדי המלך - על מה הגזירה הקשה הזאת? אמרו לו - המלך חלם חלום ולא זוכר את החלום ומבקש המלך שיגידו לו מה החלום ומה הפתרון של החלום, ביקש דניאל שלושה ימים ועלה לעליית הגג ועמד והתפלל לקב"ה, והקב"ה גילה לדניאל את החלום ואת פתרונו, ובא דניאל לפני נבוכדנצר וסיפר לו את החלום, ואמר נבוכדנצר - כן, זהו החלום אשר חלמתי, שנבוכדנצר חלם שראה פסל גדול מאוד, וראש הפסל עשוי מזהב וידיו עשויות מכסף וברכיו עשויות מנחושת ורגליו עשויות מברזל וכפות הרגליים עשויות מתערובת חרס וברזל, ופתאום ירדה אבן גדולה מן השמים וניפצה את הפסל וכל הפסל נשרף ולא נישאר ממנו דבר.

ואמר לו דניאל - זהו החלום, ופתרון החלום הוא שבורא עולם רצה לגלות לך מה יהיה בעולם עד ביאת המשיח, המלכות שלך היא משולה לזהב שהוא יקר מאוד וכך המלכות שלך היא בכל העולם וכולם פוחדים ממך, ואחרי שאתה תמות מלך פרס יכבוש את כל העולם אבל המלכות שלו משולה לכסף כי כבר בני העולם לא יפחדו ממנו כמו שפחדו ממך, ואחרי מלכות פרס יבוא אדם בשם אלכסנדר מוקדון שהוא יהיה מלך יוון ויכבוש את כל העולם, ומלכות יוון משולה לנחושת שהיא פחותה מן הזהב ופחותה מן הכסף, ואחר כך תכבוש את כל העולם מלכות אדום היא רומא שהמלכות שלהם משולה לברזל, וכמו ברזל שהוא שובר את הכל כך מלכות רומא ילחמו ויכפו את הדת שלהם דת הנצרות על כל העולם, וכפות הרגלים חלק עשויות מחרס וחלק מברזל, לרמוז לך שבאחרית הימים לא יהיה מלך אחד שימשול על כל העולם אלא

יהיו עשר מדינות שהם יהיו חזקות מאוד, וחלק מהם יהיו ממידת הברזל שזו הנצרות וחלק יהיו ממידת החרס שהוא האסלאם, ועשר המדינות הללו יבואו להילחם על ירושלים ואז תרד אבן גדולה מן השמים שזהו מלך המשיח ותשרוף את כל עשרת המלכויות האלו, ואז תהיה המלכות של הקב"ה בכל העולם וכמו שאומר הנביא (עובדיה א יח) "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש".

חלומו של אלכסנדר מוקדון

במגילת חשמונאים מסופר שאלכסנדר מוקדון היה בדרך לירושלים כדי להחריב בית המקדש, ובדרך חלם חלום ובו ראה איש לובש בגדי מלכות וחרבו שלופה בידו ורוצה להרגו, ושאל אותו אלכסנדר בחלום - למה אתה רוצה להרוג אותי? א"ל - בגלל שאתה רוצה להחריב בית המקדש, והרי בבית המקדש מתפללים להצלחתך ואתה רוצה להחריב בית המקדש? וכשהתקרב לירושלים יצא לקראתו הכהן הגדול שמעון הצדיק, וכשראה אלכסנדר את שמעון הצדיק ירד מן הסוס והשתחווה לפניו, וא"ל שריו ועבדיו - למה אתה משתחווה לפני יהודי? א"ל - את דמותו אני רואה הולכת לפני בכל מלחמה ובזכותה אני מנצח, ואמר אלכסנדר מוקדון לשמעון הצדיק -אני מסכים שלא להחריב את בית המקדש, אבל אני מבקש שתשימו פסל בדמותי בבית המקדש, א"ל - ליהודים אסור להשים פסלים בבית המקדש אבל אנחנו ניתן לך דבר יותר גדול ממה שביקשת, והוא שכל תינוק מן הכהנים שייוולד השנה יקראו לו אלכסנדר על השם שלך.

לעשות הטבת חלום

ואומר רבינו החפץ חיים שבזמננו לא צריך לחשוש מחלומות, ואם יש לו עוגמת נפש מהחלום יעשה הטבת חלום ויתפלל בשעת ברכת הכהנים שאז כל שערי שמים פתוחים.

ללכת לחכם שיפתור לטובה

רבי יהודה פתיה תלמיד רבינו הבן איש חי מספר (מנחת יהודה פר' מקץ),

שפעם אחת באה אצלו איזו אישה וסיפרה שחלמה חלום, שבעלה הלך לבית הקברות והוציא את אחיו מן הקבר והביאו לביתם, ואשתו הייתה מתקוטטת אתו שיוציא את הנפטר מן הבית ובעלה לא היה שומע אליה, והעלה את אחיו המת לגג וקבר אותו בעליית הגג, שאל אותה רבי יהודה פתיה - כמה מדרגות יש מהחצר לגג האם יש תשע מדרגות? א"ל - לא, אולי שתים עשרה או שלוש עשרה, א"ל - לכי וספרי, הלכה וספרה ואכן היו שם תשע מדרגות בדיוק, א"ל - זהו פתרון חלומך, את מעוברת ויש ברחמך בן זכר, ונשמת התינוק היא נשמתו של אח של בעלך, ותשע המדרגות מרמזות שאת תשלימי את כל תשעת חודשי הריונך ולא תפילי חלילה, ומה שראית שקבור בעליית הגג לרמוז לך שהוא יהיה בבית ויאריך ימים, וכך היה.

בתחילה רצו אחי יוסף להרגו בידיים

"ויראו אתו מרחוק ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אותו להמיתו" (לז יח) ובהתחלה ביקשו האחים להרוג את יוסף וכמו שכתוב בפסוק (לז יט-כ) "ויאמרו איש אל אחיו, הנה בעל החלומות הלזה בא: ועתה לכו ונהרגהו ונשליכהו באחד הבורות, ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלומותיו", עד שבא ראובן ואמר (לז כב) "אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו", והסכימו האחים והשליכו את יוסף לבור מלא בנחשים ועקרבים, ואחר כך בא יהודה ואמר (לז כו-כז) "מה בצע כי נהרוג את אחינו וכיסינו את דמו: לכו ונמכרנו לישמעאלים וידינו אל תהי בו, כי אחינו בשרנו הוא", והסכימו שאר האחים ומכרו את יוסף לסוחרים ישמעאלים, ואמרו האחים - יש חוק בעולם שמי שהיה פעם עבד לעולם הוא לא יוכל להיות מלך, ולכן ברגע שנמכור את יוסף לעבד בוודאי שהוא לא יהיה מלך, ואומר המדרש על הפסוק (תהלים ב ד) "יושב בשמים ישחק", הקב"ה היה יושב וצוחק שאמר להם הקב"ה - לא רק שלא תצליחו למנוע מיוסף את המלוכה אלא שאתם גרמתם לכך ע"י שמכרתם אותו שהוא יהיה מלך.

וישמע ראובן ויצילהו מידם

ואומרת התורה (לז כב) "וישמע ראובן ויצילהו מידם, ויאמר אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו", והכוונה של ראובן הייתה להציל את יוסף, שאמר הם ישליכו אותו אל אחד הבורות ואחר כך אני אבוא ואציל את יוסף, והאחים השתכנעו ולקחו את יוסף והשליכוהו אל הבור, ואומרת התורה (לז כד) "והבור ריק אין בו מים", ואומרת הגמרא (שבת כב א) "מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו", וכותב בעל אור החיים הקדוש רבי חיים בן עטר (לז כה), דע לך שבעלי חיים הטורפים אינם יכולים להזיק לאדם אם לא נגזר עליו מן השמים, ואפילו יעמוד אדם ליד חיה טורפת אם לא נגזר עליו מן השמים שהיא תזיק לו החיה לא תזיק לו כלל.

אין הנחש ממית אלא החטא ממית

כמו שמספרת הגמרא (ברכות לג א) על רבי חנינא בן דוסא שהיה נחש ממין ערוד שהיה מסתתר באיזו מערה, וכל מי שהיה עובר שם היה הנחש מכיש אותו והיה מת, מפני שהטבע של הערוד הוא שאם הוא מכיש אדם והערוד הגיע ראשון למקור מים האדם מת, ואם האדם הגיע ראשון למים הערוד מת, וערוד זה הייתה לו נביעה של מים בתוך המערה שלו ולכן כל מי שהיה מוכש ע"י ערוד זה היה מת, הלכו ואמרו לרבי חנינא - רבי, אי אפשר לעבור בדרך הזו בגלל הערוד, הלך רבי חנינא והכניס את הרגל שלו לתוך החור ששם נמצא הנחש, ויצא הערוד ונשך את רבי חנינא ונעשה לו נס שפתאום נבע ליד רגלו מעין מים חיים ומת הערוד, ולקח רבי חנינא בן דוסא את הנחש המת על הכתפיים שלו, והיה מכריז בבית המדרש - אין הנחש ממית אלא החטא ממית, אמרו חכמים - אוי לו למי שנשכו ערוד ואוי לערוד שנשך את רבי חנינא בן דוסא.

רואים אנו שבעלי חיים הטורפים לא יכולים להזיק לאדם מבלי שנגזר עליו מן השמים, אבל אדם בשר ודם יש בידו בחירה בין טוב לרע והוא יכול להזיק לאדם אחר גם אם לא נגזר עליו מן השמים, ואפילו נגזר על אדם לחיות מאה ועשרים שנה בעולם הזה

יכול לבוא אדם אחר ולהרוג את אותו אדם ולקצר את ימיו כי אדם יש לו בחירה, והאחים של יוסף אמרו - יוסף חייב מיתה כי הוא מספר עלינו לשון הרע, אמר להם ראובן במקום שנהרוג אותו בידיים נשליך אותו לבור שהוא מלא בנחשים ועקרבים, ואם יוסף חייב מיתה הנחשים והעקרבים יהרגו אותו, ואם הם לא יהרגו אותו סימן שהוא לא חייב מיתה, ובאמת יוסף הצדיק אע"פ שהיה בבור מלא בנחשים ועקרבים יצא מהבור חי, כי בעלי חיים הטורפים לא יכולים להזיק לאדם אם לא נגזר עליו מן השמים.

וצדקה תציל ממוות

בספר סדר הדורות (ערך יהודה הענתותי) וכן מובא במעיל צדקה (אות תמב) על רבי מאיר בעל הנס שהיה יודע שפת בעלי החיים, ושמע שיצאה בת קול מן השמים ואמרה לנחש קום ותכיש את יהודה הענתותי בגלל שהוא לא נותן צדקה לעניים וכו', וגזר רבי מאיר על הנחש שלא יעבור את הנהר, הגיע רבי מאיר לביתו של יהודה הענתותי ודפק בדלת ולא רצה לפתוח את הדלת, ושכנע אותו וכשפתח בקושי רצה לתת צדקה ושכנע אותו ונתן צדקה, והוריד רבי מאיר את הצעיף והכיר שזהו רבי מאיר מיד אמר - אם הייתי יודע שאתה רבי מאיר הייתי נותן לך כל ממוני, אמר לו רבי מאיר - לך מהר ותיתן חצי מהנכסים שלך לצדקה כי נגזר עליך למות ורק הצדקה תציל אותך מן המוות, ומיד נתן, ונשאר רבי מאיר לישון אצל יהודה הענתותי וא"ל אל תפתח את הדלת בלילה לאף אדם, כי זה הנחש שמתחפש, ובלילה שמע דפיקות בדלת והוא שואל מי זה והוא שומע את הקול של אשתו שאומרת - קר לי בחוץ תפתח לי את הדלת, ואחר כך שמע את הקול של בנו - אני הבן שלך קר לי בחוץ תפתח לי את הדלת ולא פתח, ובבוקר פתח את הדלת ומצא את הנחש מת וכרוך על הידית של הדלת בפתח הבית.

כל גזירה היא מדוקדקת בדיוק

כתוב בפרשה (לז, כה) "וישבו לאכל לחם ויישאו עיניהם ויראו והנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד, וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט

הולכים להוריד מצרימה" התורה מספרת שאחי יוסף מכרו אותו לעבד לשיירה של ישמעאליים שהיו מובילים בשמים למצרים, והרי כל מילה מדוקדקת בתורה ואין אות אחת מיותרת, ושואלים רבותינו ז"ל למה התורה מספרת לנו מה אותם סוחרים ישמעאלים היו מוליכים? אלא אומר רש"י שבדרך כלל ישמעאלים מובילים נפט, אבל הנפט יש לו ריח רע וכדי שלא יריח אותו צדיק ריח רע, זימן הקב"ה ישמעאלים שמובילים בשמים ולא נפט.

ושואל רבינו החפץ חיים, אדם שנמצא במצב כל כך קשה שהאחים שלו רצו להרוג אותו, ואחר כך זרקו אותו לבור מלא נחשים ועקרבים ואחר כך מכרו אותו לעבד לישמעאלים, וכי אכפת לו אם הוא מריח עכשיו ריח של נפט או ריח של בשמים? אלא אומר החפץ חיים באה התורה ללמדנו שגם שנגזרה על אדם גזירה מן השמים הכל מדוקדק, ויותר ממה שנגזר עליו לא יגיע לו, ויוסף אמנם נגזר עליו להימכר לעבד אבל להריח ריח רע של נפט לא נגזר עליו, ולכן זימן הקב"ה סוחרים שמובילים בשמים ולא נפט.

איך הופכים דין לרחמים

רבנו הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצוק"ל אומר, שהטבע בעולם בשעה שבאים על אדם צער וייסורים וצרות, הוא מסתכל באותה שעה רק על הרע שבא עליו, אבל אם יתבונן שגם בשעה שהוא בשפלות גם בשעה שבאה עליו צרה, הוא יראה כמה חסד הקב"ה עושה אתו באותו זמן וכמה שהקב"ה משגיח עליו, ואם האדם יסתכל על החסדים שהקב"ה עושה אתו באותה שעה מיד באה לו הישועה, כי בשעה שבאה על האדם צרה והוא לא מסתכל על הצרה אלא מסתכל על הטוב שהקב"ה עושה אתו, מיד מידת הדין נהפכת לרחמים ומיד באה לו הישועה.

וכך היה עם יוסף הצדיק, שגם בזמן שהיה לו קשה מאוד והאחים שלו ביקשו להרוג אותו, ואחר כך זרקו אותו לבור מלא נחשים ועקרבים ואחר כך מכרו אותו לעבד לישמעאלים, אבל יוסף הצדיק באותם רגעים לא הסתכל על כל הרע

אלא הסתכל על החסד והטוב שעשה אתו הקב"ה, שזימן לו ישמעאלים שמובילים בשמים עם ריח טוב ולא נפט עם ריח רע, ומשם באה ליוסף הצדיק הישועה ועלה לגדולה במצרים, ומכאן לומדים שיהודי תמיד צריך להסתכל על הטוב שהקב"ה משפיע עליו בכל רגע, וגם אם יהודי נמצא בתקופה שרואה הכל חושך סביבו, אם הוא לא מסתכל על החושך אלא על מעט האור שהקב"ה מאיר לו באותם רגעים, משם תבוא לו הישועה.

התורה אומרת (דברים ח טו) "המוליכך במדבר הגדול והנורא, נחש שרף ועקרב וצימאון אשר אין מים, המוציא לך מים מצור החלמיש" - מים הם דבר רך מים הם חסד, ואילו צור הוא סלע הוא דבר קשה, ומים מסמלים את מידת הרחמים וסלע מסמל את מידת הדין, אבל אם יהודי בשעה של צרה מסתכל על החסד ועל הטוב שהקב"ה עושה אתו, גם מהדין יוצאים לו חסדים והכל מתהפך עליו לטובה, וזה הפירוש המוציא לך מים - חסד, מצור החלמיש - ממידת הדין.

מידה כנגד מידה

המדרש שואל, מה חטא יוסף הצדיק שבא עליו צער כל כך גדול? אלא אומרת הגמרא (מגילה יב ב) שהקב"ה מתנהג עם האדם מידה כנגד מידה, וזוהי לשון הגמרא "שבמידה שאדם מודד בה מודדין לו", הקב"ה מתנהג עם האדם בדיוק איך שהוא מתנהג עם בני אדם אחרים, אם הוא מקפיד עם הבריות מקפידים אתו מן השמים, ואם לא מקפיד גם מן השמים לא מקפידים אתו.

המדרש אומר (ב"ר פד ז) שיוסף הצדיק בא ליעקב ואמר לו שהאחים חשודים שאוכלים אבר מן החי בלי שחיטה, וקוראים לבני השפחות עבדים וחשודין על העריות.

לדון לכף זכות

והמדרש (שם) אומר איך יכול להיות שהשבטים שהיו צדיקים אכלו אבר מן החי ובלא שחיטה?

אלא המדרש אומר שאמנם אכלו השבטים אבר מן החי אלא שהיה זה אבר מבן פקועה, והוא שאם

שחטו פרה ונמצא בתוך המעיים שלה עובר חי, העובר הזה לא צריך שחיטה מכיוון שהאימא נשחטה והעובר הותר לאכילה בשחיטת אמו, אבל באו חז"ל וחייבו לשחוט גם בן פקועה משום מראית העין, והאחים של יוסף לקחו בן פקועה ואכלוהו בלא שחיטה, אבל יוסף הצדיק לא ידע שהוא בן פקועה וחשב שהם אוכלים בלא שחיטה, והלך וסיפר לאביו ולכן הם שנאו אותו מאוד כי היה יוסף צריך לדון אותם לכף זכות.

ואם נתבונן נראה שהקב"ה העניש את יוסף בדיוק באותה המידה, שיוסף אמר שהשבטים קוראים לבני השפחות עבדים יוסף נענש בכך שנמכר לעבד, יוסף אמר שהשבטים אוכלים אבר מן החי ונענש שהם שחטו גדי עזים וטבלו את כתונת הפסים שלו בדם, יוסף אמר שהאחים שלו השבטים חשודין על גילוי עריות ונענש שהקב"ה הביא עליו ניסיון של עריות עם אשת פוטיפר.

ועוד אומרת הגמרא שלכן נענש יעקב שהביאו לפניו את הכתונת של יוסף טבולה בדם של עזים, שאמר לו הקב"ה אתה רימית את אבא שלך יצחק שלבשת בגד של עור של גדי עזים, גם הבנים שלך ירמו אותך שטבלו את הכתונת של יוסף בדם של גדי עזים.

ואנו רואים בתורה שמיד לאחר מכירת יוסף התורה מספרת לנו על יהודה בנו של יעקב אבינו, ששלחה לו תמר כלתו לאיש אשר לו החותמת והפתילים אנוכי הרה הכר נא למי החותמת והפתילים, אומר המדרש שיהודה הביא ליעקב את הכתונת של יוסף טבולה בדם ואמר לו הכר נא הכתונת בינך היא? א"ל הקב"ה גם לך יגידו הכר נא למי החותמת והפתילים.

ודוד המלך אומר בתהילים (קכא ה) "ה' צילך על יד ימינך", ה' מתנהג איתך כמו הצל שלך, כמו שאם אדם מרים יד גם בצל רואים שהוא הרים את היד, על זו הדרך הקב"ה מתנהג עם האדם.

ודוד המלך אומר (תהלים סב יג) "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", ושואל המצודות דוד (שם) איזה חסד יש כאן שמי עושה רע הקב"ה מחזיר לו רע וכי זה חסד?

אלא מבאר המצודות דוד (שם)

שאדם מקבל לפעמים איזה צער והוא לא יודע על מה בא הצער, אומר לו הקב"ה דע לך שאני מעניש את האדם באותו מטבע שבו הוא קלקל, כדי שהאדם ידע על מה הוא צריך לחזור בתשובה, ולכן זהו חסד שהקב"ה מעניש אותו באותה מידה.

וכך מצינו אצל רחל אמנו, ששואלים חז"ל הלא רחל אמנו הייתה צדקת גדולה, וכמו שמסופר בתורה שאפילו שבמשך שבע שנים חיכתה להינשא ליעקב אבינו, בכל זאת כדי שאחותה לאה לא תבוש מסרה לה את הסימנים, ואם כן מדוע כל מעשיה הטובים לא עמדו לה להיפקד בבנים, ורק שהכניסה את שפחתה בלהה שתינשא ליעקב אבינו מיד נפקדה בבן?

אלא אומרים בעלי המוסר שרחל אמנו הייתה עקרה ולא הייתה ראויה להיפקד בבנים, אמר לה יעקב אבינו אף על פי שיש לך הרבה מעשים טובים כדי להיפקד בבנים יש לך דרך אחת והיא "מידה כנגד מידה", שאת תכניסי את שפחתך לתוך ביתך ותזכי אותה ללדת בן וכך תזכי להיפקד בבנים, וכך היה שמיד שהכניסה את צרתה לתוך ביתה מיד כתוב בפסוק "ותלד רחל בן ליעקב".

רואים אנו את כוחה של מידה כנגד מידה, ואם רוצה האדם לזכות לברכה גדולה משמים יפעל מידה כנגד מידה, וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים.

מה שאדם עושה לעצמו הוא עושה

הבן איש חי מספר מעשה בשני אנשים, שהיו להם חנויות האחד ליד השני, אחד היה מוכר גבינה והשני היה מוכר לחם, והיה בעל המאפיה בכל בוקר קונה קילו של חמאה מהחנווני, ויום אחד האופה החליט לשקול את החמאה שקנה ומצא שיש בה רק שבע מאות גרם ולא קילו, וכך בכל יום היה שוקל ומוצא שיש רק שבע מאות גרם ולא קילו, והחליט האופה לתבוע את החנווני למשפט, וקרא השופט לחנווני ושאל אותו - אתה מוכר חמאה בכל יום לשכן שלך האופה? א"ל - כן, שאל השופט - ומה הכמות שהוא קונה ממך? א"ל - קילו אחד, שאל השופט - ואיך אתה יודע שזה קילו?

א"ל - יש לי מאזניים, ובכל בוקר אני קונה כיכר לחם במשקל של קילו מהאופה ומניח אותה על כף אחת, ובכף השנייה אני מניח את החמאה, וכשאני רואה שכיכר הלחם והחמאה הם באותו המשקל אני יודע שיש כאן בדיוק קילו, מיד ציווה השופט שילכו להביא את כיכר הלחם שקנה הבוקר מהאופה, והניחו את הכיכר לחם על המשקל והיה שוקל רק שבע מאות גרם, והבין האופה שמי שניסה לגנוב זה הוא ולא החנווני, כי כשאדם מרמה הוא מרמה את עצמו, כל מה שאדם עושה לעצמו הוא עושה בין טוב ובין רע.

מי שמתעניין בצרה של אדם אחר מיד באה לו ישועה

"וישאל את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדוניו לאמר, מדוע פניכם רעים היום" (מ ז) התורה מספרת שבזמן שיוסף הצדיק היה בבית האסורים, היו אתו בבית הסוהר שר האופים ושר המשקים, וכשיוסף ראה את פניהם עצובים מיד שאל אותם - מדוע פניכם רעים היום? והם סיפרו ליוסף את החלום, ואומר הבן איש חי שהטבע בעולם הוא שאדם כשיש לו צרה הוא שקוע בצרה שלו ולא מתעניין בצרות של אחרים, אבל יוסף הצדיק היה בצער גדול ועם כל הצרה שלו הוא התעניין בצרה של אחרים ושאל אותם מדוע פניכם רעים היום? ואם יוסף לא היה מתעניין לא היו מספרים לו את חלומם, ולא היה אומר שר המשקים לפרעה יש נער בבית הסוהר שפותר חלומות, ופרעה לא היה שולח לקרוא ליוסף.

לאדם יש בחירה או לצמוח מהניסיון או ליפול עד התהום

ואומר רבינו הקדוש החפץ חיים, שמיוסף הצדיק אנחנו למדים לימוד גדול, שלפעמים יהודי יורד ברוחניות ומתרחק מאוד מהקב"ה, ויש לו טענות על הקב"ה למה הקב"ה הביא עליו חיים קשים וכביכול רוצה לנקום בקב"ה, ויש לו טענות על ההורים שלו ועל המשפחה שלו ועל החברים שלו, והוא תולה את כל הקלקול שלו בכל הסובבים אותו, ושבגללם הוא התדרדר ובגללם ירד והגיע למעשים לא טובים.

ויוסף הצדיק היו לו את כל הסיבות שבעולם להתרחק מהדרך של עם ישראל, שהרי האנשים הכי קרובים אליו רצו להרוג אותו וזרקו אותו לבור מלא נחשים ועקרבים ומכרו אותו לעבד, אבל יוסף הצדיק בחר אחרת הוא בחר דווקא מהקשיים ומהניסיונות להתחזק ועלות מעלה מעלה, ויותר התקרב לבורא עולם.

ובשעה שבאים על האדם ייסורים ובעיות יש לו שתי אפשרויות, או להתחזק מהם ולעלות עוד יותר למעלה או לרדת עד התהום, ואין הדבר תלוי אלא רק באדם עצמו כמ"ש במשנה (אבות א יד) "אם אין אני לי מי לי", והכל בידי שמים חוץ מיראת שמים.

וכן מצינו אצל יוסף הצדיק שאף על פי שהיה בארץ טמאה, שמצרים היא המקום של שיא העבודה זרה והטומאה, בכל זאת נשאר בצדקותו מתחילה ועד סוף,

הציבור היקר מוזמן להשתתף

בהדלקה המרכזית של נרות החנוכה
ובשיעור השבועי

שיתקיים אי"ה

ביום **שלישי כ"ו כסלו תשפ"ג** 20/12/22

בבית הכנסת מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"

רחוב העצמאות 39 רובע הסיטי אשדוד בשעה **20:30**

הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

"כל הקובע עיתים ללימוד תורה מובטח לו שהוא בן העולם הבא"

עזרת נשים פתוחה | הציבור מוזמן להשתתף